

Лубенченко О. Е.,
*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри
обліку, аудиту та оподаткування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

ПЕРЕВІРКА НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЩОДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ. СТАНДАРТИ СЕРІЇ AA1000

21 квітня 2021 року року Європейська Комісія опублікувала проект нової директиви Європейського союзу (надалі – ЄС) щодо звітності про сталий розвиток (The Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)). Насьогодні країнами ЄС вживаються заходи щодо її адаптації в національне законодавство [1, 2]. Користувачі такої звітності потребують неупередженої, достовірної інформації про соціальну відповідальність компаній та їх спроможність продовжувати свою діяльність через відтворення природних ресурсів, і європейське законодавство передбачає перевірку звітності про сталий розвиток зовнішнім незалежним оцінювачем – аудитором. При цьому, існує заборона на одночасне надання послуг з аудиту та інших аудиторських послуг, зокрема з перевірки нефінансової звітності, одною аудиторською фірмою, існують обмеження щодо обсягів надання аудиторських та інших послуг суб'єктам господарювання.

Однією з найбільш помітних змін в європейському порядку звітування щодо стійкості є введення принципу «подвійної суттєвості». Для оцінки питань сталого розвитку менеджментом та користувачами звітності, компанії мають розглянути фактори, що впливають на їх фінансові показники в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі, а також вплив їх підприємницької діяльності на навколишнє середовище. Зазначені обставини необхідно враховувати аудиторам при прийнятті рішення щодо перевірки звітності зі сталого розвитку. Також, користуючись професійним судженням, аудитор має визначити, за яким стандартом він буде проводити перевірку. Слід звернути увагу на те, що крім Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016 – 2017 років існують стандарти складання та перевірки соціальної звітності компаній серії AA 1000, що розроблені британським Інститутом соціальної і етичної звітності (Institute of Social and Ethical Accountability) [3]. Застосування цих стандартів є добровільним, базується на принципах:

- залучення (солідарна та індивідуальна відповідальність за майбутнє компаній та участь усіх зацікавлених сторін у

прийнятті рішень щодо забезпечення стійкості), суттєвості (визначення значущих питань для компанії і зацікавлених сторін) та реагування (заходи у відповідь на актуальні питання користувачів звітності);

- вичерпного відображення існуючих поглядів на соціальні аспекти та взаємодію із навколишньою середою;
- практичної актуальності, яка може впливати на думку певних соціальних груп та зацікавлених осіб;
- публічності компанії; регулярності та своєчасності звітування; гарантії якості інформації, що представлена у звітності.

Серія стандартів AA1000 включає:

- Стандарт принципів звітності AA1000APS (The AA1000 Account Ability Principles Standard) є основою для виявлення компаніями значущих проблем у галузі стійкого розвитку та реагування на них.
- Стандарт верифікації звітів AA1000AS (The AA1000 Assurance Standard) – стандарт гарантування (надання впевненості) є методикою оцінки відповідності звітності базовим принципам стійкого розвитку.
- Стандарт взаємодії із зацікавленими сторонами AA1000SES (The AA1000 Stakeholder Engagement Standard) визначає шляхи взаємодії із зацікавленими сторонами з питань стійкого розвитку.

Стандарт AA1000AS містить вимоги до процесу організації перевірки звітності зі сталого розвитку. Підхід стандарту AA1000AS відрізняється певною мірою від вимог Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, зокрема, від Міжнародного стандарту 3000 «Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації» (надалі – МСЗНВ), який також може бути використаний під час перевірки звітів про сталий розвиток, що представлено в таблиці 1 [4].

Таблиця 1

Порівняння вимог Стандарту AA1000AS та МСЗНВ 3000

Стандарт AA1000AS	МСЗНВ 3000
Стандарт встановлює вимоги до: <ul style="list-style-type: none"> – незалежності та компетенцій особи та компанії, що перевіряє звіти; – розуміння діяльності суб'єкта господарювання; – прийняття клієнта та завдання; 	Стандарт: <ul style="list-style-type: none"> – визначає цілі практикуючого фахівця, етичні вимоги; – надає необхідні дефініції; – регламентує процес прийняття завдання та продовження

Продовження табл. 1

Стандарт AA1000AS	МСЗНВ 3000
визначення обсягу процедур; – планування взаємодії із зацікавленими сторонами; – збору необхідної доказової бази, джерел походження доказів; – критеріїв оцінки звітності, розкриття принципів інклюзивності (залучення), суттєвості, реагування та формату звітування.	співпраці з клієнтом, планування та виконання завдання, отримання доказів, розгляд подальших подій та іншої інформації; – передбачає контроль якості завдання, застосування принципу професійного скептицизму та професійного судження, опис застосованих критеріїв оцінки; – встановлює вимоги до документування виконаної роботи та формату звіту.

* Складено на підставі [3, 4]

Слід зауважити, що Стандарт AA1000AS не розповсюджений у вітчизняній практиці, але європейський вектор руху України вимагає ознайомлення із ним, як суб'єктів господарювання, що складають звітність зі сталого розвитку, так і суб'єктів аудиторської діяльності.

Список використаних джерел

1. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2013/34/EU, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Regulation (EU) No 537/2014, as regards corporate sustainability reporting URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0189> (дата звернення: 20.02.2023);

2. Directive (UE) 2022/2464 (LA LEY 25932/2022) URL: <https://diario-laley.laleynext.es/Content/Documento.aspx?params=H4sIAAAAAAAAAEAMtM SbH1czUwMDAytDSyMDNVK0stKs7Mz7M1MjAyNjAyMgYJZKZVuuQn h1QWpNqmJeYUpwIA3BgRXTUAAAA=WKE>

3. AA1000 Assurance Standard (AA1000AS v3) URL: <https://www.accountability.org/standards/aa1000-assurance-standard/>

4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2016 – 2017 року). URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf)